

[Dupont.]

læret kunne animere til en centralisation af arbejdet. Det kan ikke være rimeligt, at en lærer står med mindre end 10 eller mindre end 20 elever i de små skoler. For de private skoler ved jeg vel, at der er flere, der frivilligt har foretaget en rationering, men også, at mange har måttet foretage denne på grund af lærermangel. Det er imidlertid min opfattelse, at også den private skole kan bidrage til en mindskelse af lærermangelen ved at underkaste sig rationering på lige fod med folkeskolen. Det er jo urimeligt, at der i de 2 skoleformer skal være en sådan forskel.

Jeg er klar over, at denne sag med såvel de små folkeskoler som med de private skoler bedre egner sig til en forhandling i udvalget, og jeg ønsker gerne her at få at vide, om den højtærede undervisningsminister eventuelt vil være parat til, hvis undersøgelserne viser det nødvendigt, at stille forslag om, at den private skole også omfattes af rationeringen.

Cirkulærets § 2 fastsætter bestemmelser om, at der kun regnes med hele antal stillinger i den gennemsnitlige udregning af den enkelte skoles tildeling. Det betyder ret ofte, at skoler med mange klasser på grund af ret store overskydende brøker i de 3 klassegrupper kommer i den situation, at mere end 2 lærerstillinger ikke kan anerkendes, ligesom det for deltimerne kan betyde, at man med 31 børn ikke kan få yderligere 1 lærer. Det er et problem, der beskæftiger mange skoler og gymnasier landet over, hvorfor jeg spørger den højtærede minister, om der ikke kan pilles lidt ved denne sag, eventuelt i forbindelse med en inddragning af alle skolegrupper under rationeringsordningen. Det giver ikke flere lærere, men det vil fordele trykket og byrden af lærermangelen.

Med disse spørgsmål og forbehold vil jeg gerne understrege, at rationeringen desværre er nødvendig. Det er ikke en enkelt undervisningsministers, en enkelt regerings eller folketingets forslag, der her er tale om; det er simpelt hen et spørgsmål om en eksplosiv udvikling, over for hvilken man snart sagt i intet land har kunnet vinde med. På denne baggrund må alle være med til at yde deres bidrag

til løsning af problemet med lærermangelen. Her kan det ikke nytte, at man argumenterer med gamle argumenter fra lærerlighedsdage i 1930'erne eller ved at sige: det må de om, der har lærermangelen. Vi må løse dette problem i fællesskab, både når det gælder om at rationere, og når det gælder om at bygge flere seminarier og producere flere lærerkræfter.

Poul Hartling: Ak, den lærermangel! Det er en sygdom, der er med til at forgifte skolens organisme. Det er desværre en ret kronisk sygdom, for hvad der end omskiftes i denne omskiftelige verden, så synes det at stå fast, at hvert andet år drøfter man lærermangel her i folketinget; og uanset om undervisningsministeren hedder Jørgensen eller Petersen eller Andersen, så er lærermangelen hårdnakket den samme. Det er klart, at denne kalamitet har onde følger først og fremmest for børnene. Deres timal beskæres, de må gå i klasser med for mange elever, de får en ringere undervisning. Det er skadeligt for lærerne, der må slæbe med store klasser og med mange overtimer, og det er skadeligt for hele skolens atmosfære og dens udviklingsmuligheder, dens pædagogiske standard. Det fremmer naturligvis ikke sagen, at man har mange vikarer, selv om mange gør et godt arbejde; det fremmer ikke sagen at have for lidt eller for ringe mandskab. Og skadeligt er det for uddannelsen, for det er da klart, at det må forringe læreruddannelsen, at man tager de studerende ud af den i $\frac{1}{6}$ eller $\frac{1}{8}$ af deres uddannelsestid.

Vi kan se tilbage på en temmelig lang lærermangelperiode, men det er jo ingen trøst. Der er også lærermangel i andre lande, og det er heller ikke nogen trøst. Man kan i Folketingstidende for 1955-56 sp. 38 læse, at da mente man, at der blev balance i 1958. I tidenden for 1957-58 kan man sp. 4289 læse, at der nok blev balance om nogle år. I efteråret 1960 udsendte man en højlyrd prognose, der regnede med overskud i 1963. Det er det, som den højtærede undervisningsminister i sin fremsættelsestale kalder en forhastet optimisme. På den baggrund er det oplysende at se, at undervisningsministeriet selv pr. 1. januar 1960 opgjorde, at der var 2.850 ubesatte embeder. Året efter, den 1. januar 1961, var der 2.953, og allerede